

Čo je odľahčovacia služba?

Odľahčovacia služba (ďalej v texte len „OdS“) je sociálna služba **poskytovaná neformálnemu opatrovateľovi**, ktorý opatruje svojho rodinného člena/príbuzného. Pomocou využitia odľahčovacej služby si môžu opatrovatelia, ktorí celodenne, resp. nepretržite opatrujú svojich príbuzných, dopriať „voľno“ od náročnej starostlivosti.

V čase, keď si opatrovateľ potrebuje vybaviť osobné náležitosti, lekára, hospitalizáciu, ísť na dovolenku a pod., sa opatrovanej osobe poskytuje „náhrada“ za neformálneho opatrovateľa pomocou sociálnej služby podľa zákona č. 448/2008 o sociálnych službách (konkrétne § 54 - Odľahčovacia služba).

Kto má nárok na odľahčovaciu službu?

Nárok na využitie odľahčovacej služby majú všetky osoby, ktoré **opatrujú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím a poberajú za jej opatrovanie peňažný príspevok na opatrovanie** (podľa zákona č. 447/2008 o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia).

Ktoré sociálne služby môžem využiť na odľahčenie? U akého poskytovateľa sociálnej služby?

Odľahčenie opatrovateľa sa poskytuje pomocou sociálnej služby. Existuje viacero foriem a druhov sociálnych služieb, ktoré možno využiť:

- **terénna forma** priamo **v domácnosti opatrovaného** – opatrovateľská služba
- **ambulantná forma** v zariadeniach sociálnych služieb **počas dňa** – zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár
- **pobytová forma** v zariadeniach sociálnych služieb **s ubytovaním** - zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, zariadenie podporovaného bývania

OdS je možné využiť tak u verejného poskytovateľa sociálnych služieb (zriadeného samosprávami - obcou/mestom/VÚC) ako aj u neverejného poskytovateľa sociálnych služieb (cirkevné organizácie, občianske združenia, neziskové organizácie, iné právnické osoby a pod.).

Na koľko dní/hodín je nárok na odľahčenie od opatrovania?

Takéto „voľno“ sa **poskytuje na max. 30 dní, resp. 360 hodín v rámci jedného kalendárneho roka**. Nevýčerpané dni OdS v kalendárnom roku nemožno poskytnúť v nasledujúcom roku.

Pri pobytovej forme odľahčenia (v zariadeniach sociálnych služieb s ubytovaním) sa OdS čerpá po jednotlivých dňoch.

Ak sa OdS poskytne terénnou formou (domáca opatrovateľská služba) alebo ambulantnou formou (v zariadeniach sociálnych služieb počas dňa), OdS sa dá čerpať po hodinách (12 hodín sa považuje za 1 deň), tzn., že rozsah jej poskytovania pri týchto formách je 360 hodín ročne, pričom sa nebude brať do úvahy počet konkrétnych dní, ale hodín.

Počas roka sa môžu tieto formy odľahčenia kombinovať.

Počas poskytovania OdS sa opatrovateľovi **naďalej poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie** (príspevok sa nekráti).

Koho požiadať o odľahčovaciu službu?

OdS zabezpečuje obec/mesto (obecný/mestský úrad), v ktorom má opatrovaný trvalý pobyt.

Obec/mesto je povinná v rámci svojej pôsobnosti OdS poskytnúť alebo zabezpečiť (poskytuje, ak má svoje sociálne služby; ak nemá svoje sociálne služby, zabezpečuje cez iného poskytovateľa sociálnej služby).

Informujte sa na obci/meste a následne podajte písomnú žiadosť o poskytnutie alebo zabezpečenie OdS. Nezabudnite o OdS požiadať včas, aby bol dostatočný časový priestor na jej zabezpečenie.

Je odľahčovacia služba spoplatnená? Koľko stojí odľahčovacia služba?

Áno, je spoplatnená, za OdS zaplatíte poskytovateľovi sociálnej služby tzv. úhradu podľa jeho aktuálneho cenníka.

S poskytovateľom sa uzatvára Zmluva o poskytovaní sociálnej služby, ktorá okrem iných zákonných náležitostí obsahuje sumu úhrady, spôsob jej určenia a spôsob jej platenia.

Koho nezabudnúť kontaktovať ohľadne odľahčovacej služby?

V prípade využitia OdS je zákonom daná povinnosť oznámiť do ôsmich dní príslušnému úradu, práce sociálnych vecí a rodiny začatie poskytovania odľahčovacej služby.

Viem získať nejaký finančný príspevok na zaplatenie odľahčovacej služby?

Áno, v rámci projektu „Podpora odľahčenia opatrovateľov“, ak osoba opatruje osobu s ťažkým zdravotným postihnutím (ďalej len „ŤZP“) a poberá peňažný príspevok na opatrovanie. V súčasnosti sa realizuje tento projekt prostredníctvom Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Cieľom projektu je finančne prispieť opatrovateľom na úhradu za poskytnutú OdS.

Po poskytnutí a uhradení OdS sa žiadateľovi **preplatia (refundujú)** vynaložené finančné prostriedky zo strany opatrovateľa na úhradu.

Maximálna výška príspevku, ktorou sa opatrovateľovi môže prispieť:

- pri využití terénnej formy sociálnej služby – **9,93 €/na hodinu**
- pri využití ambulantnej formy sociálnej služby – **4,06 €/na hodinu**
- pri využití pobytovej formy sociálnej služby – **46,77 €/na 1 deň**

Oprávnený žiadateľom na refundáciu úhrady OdS je osoba, ktorá opatruje fyzickú osobu s ŤZP a v tej súvislosti poberá peňažný príspevok na jej opatrovanie podľa zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP.

Zapojenie sa do projektu nie je administratívne náročné, vyplniť treba jednu žiadosť v stanovenej lehote (najviac 1 mesiac po poskytnutí OdS) a predkladajú sa tri prílohy, ktoré súvisia s poskytnutím OdS (zmluva s poskytovateľom sociálnej služby, doklad preukazujúci úhradu, potvrdenie poskytovateľa o výpočte úhrady).

V prípade záujmu využiť finančné zdroje z uvedeného projektu je potrebné obrátiť sa na miestne príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

Dĺžka trvania a možnosť zapojenia sa do projektu je **09/2024 – 12/2025**.

Viac informácií aj na webovej stránke ÚPSVAR [Projekt Podpora odľahčenia opatrovateľov > ÚPSVaR](#).